Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

26. srpnja 2017.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Pristup pravosuđu u prekograničnim sporovima – Direktiva 2003/8/EZ – Minimalna zajednička pravila u vezi s pravnom pomoći u takvim sporovima – Područje primjene – Propis države članice koji propisuje nenadoknadivost troškova prevođenja potrebne pripadajuće dokumentacije u vezi sa zahtjevom za pravnu pomoć”

U predmetu C-670/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Bundesarbeitsgericht (Savezni radni sud, Njemačka), odlukom od 5. studenoga 2015., koju je Sud zaprimio 15. prosinca 2015., u postupku koji je pokrenuo

Jan Šalplachta,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: J. J. L. da Cruz Vilaça, predsjednik vijeća, A. Tizzano (izvjestitelj), potpredsjednik Suda, M. Berger, E. Levits i F. Biltgen, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: K. Malacek, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 9. studenoga 2016.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Jana Šalplachtu, K. Jurisch i P. Probst, *Rechtsanwälte*,

— za njemačku vladu, M. Hellmann i T. Henze kao i J. Mentgen, u svojstvu agenata,

— za češku vladu, L. Březinová kao i M. Smolek i J. Vláčil, u svojstvu agenata,

— za španjolsku vladu, M. Sampol Pucurull, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, M. Heller kao i M. Wilderspin, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 1. veljače 2017.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: njemački

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članaka 1. i 2. Direktive Vijeća 2003/8/EZ od 27. siječnja 2003. o unapređenju pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima utvrđivanjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u takvim sporovima (SL 2003., L 26, str. 41.). (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 105.).

2 Zahtjev je upućen u okviru postupka koji je pokrenuo Jan Šalplachta u vezi s isplatom zaostataka plaća koje mu duguje društvo Elektroanlagen & Computerbau GmbH, njegov bivši poslodavac.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 U skladu s uvodnim izjavama 5., 6., 18. i 23. Direktive 2003/8:

„(5) Ova Direktiva nastoji unaprijediti primjenu pravne pomoći u prekograničnim sporovima za osobe koje nemaju dostatna sredstva, a pomoć im je potrebna za osiguravanje djelotvornog pristupa pravosuđu. Opće priznato pravo pristupa pravnoj zaštiti potvrđuje se i člankom 47. Povelje o temeljnim pravima Europske unije.

(6) Ne bi se trebalo dopustiti da nedostatak sredstava stranke u sporu, bez obzira je li je riječ o tužitelju ili tuženome, ili poteškoće koje proistječu iz prekograničnog aspekta spora, spriječe djelotvoran pristup pravosuđu.

[…]

(18) Složenost i razlike između pravnih sustava država članica, te troškovi koji su neodvojivo povezani s prekograničnim aspektom spora ne bi trebale spriječiti pristup pravosuđu. Pravna bi pomoć trebala na odgovarajući način podmiriti troškove koji su izravno povezani s prekograničnim aspektom spora.

[…]

(23) Budući da pravnu pomoć pruža država članica u kojoj sud postupa ili u kojoj se zahtijeva izvršenje sudske odluke, osim u slučaju savjetovanja prije početka parnice, ako podnositelj zahtjeva za pružanje pravne pomoći nema domicil ili uobičajeno boravište u državi članici u kojoj sud postupa, ta država članica mora primjenjivati vlastito zakonodavstvo u skladu s načelima određenima ovom Direktivom.”

4 Članak 1. Direktive 2003/8, naslovljen „Područje primjene i definicije”, navodi:

„1. Svrha ove Direktive jest unapređivanje pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima utvrđivanjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u takvim sporovima.

2. Ona se u prekograničnim sporovima primjenjuje na građanske i trgovačke stvari, bez obzira na prirodu suda. Direktiva se ne primjenjuje na prihode, carinske ili upravne stvari.

3. U ovoj Direktivi „država članica” znači države članice s izuzetkom Danske.”

5 Članak 2. te direktive, naslovljen „Prekogranični sporovi”, određuje:

„1. U smislu ove Direktive, prekogranični spor jest onaj u kojemu stranka koja zahtijeva pravnu pomoć u smislu ove Direktive ima domicil ili uobičajeno boravište u državi članici koja nije država članica u kojoj sud postupa ili u kojoj treba izvršiti sudsku odluku.

2. Država članica u kojoj stranka ima domicil utvrđuje se u skladu s člankom 59. Uredbe Vijeća (EZ-a) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o sudskoj nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima [(SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)].

3. Mjerodavan trenutak za utvrđivanje postoji li prekogranični spor jest trenutak podnošenja zahtjeva u skladu s odredbama ove Direktive.”

6 Članak 3. navedene direktive, naslovljen „Pravo na pravnu pomoć”, glasi kako slijedi:

„1. Fizičke osobe koje sudjeluju u sporu na koji se odnose odredbe ove Direktive imaju pravo na odgovarajuću pravnu pomoć s ciljem osiguravanja njihova djelotvornoga pristupa pravosuđu, u skladu s uvjetima utvrđenima ovom Direktivom.

2. Pravna se pomoć smatra odgovarajućom ako jamči:

(a) savjetovanje prije početka postupka radi postizanja nagodbe prije pokretanja sudskog postupka;

(b) pravnu pomoć i zastupanje pred sudom te oslobađanje ili pomoć pri podmirivanju troškova za primatelja pravne pomoći, uključujući troškove iz članka 7. te naknade za osobe koje sud ovlasti za obavljanje radnji tijekom postupka.

U državama članicama u kojima stranka koja izgubi spor mora podmiriti troškove suprotne stranke, u slučaju da spor izgubi korisnik pravne pomoći, pravna pomoć podmiruje i troškove suprotne stranke u sporu ako bi ih podmirila da je korisnik pravne pomoći imao domicil ili uobičajeno boravište u državi članici u kojoj sud postupa.

[…]”

7 Članak 5. Direktive 2003/8, naslovljen „Uvjeti u vezi s financijskim sredstvima” u stavcima 1. i 2. propisuje sljedeće:

„1. Osobama iz članka 3. stavka 1. koje su zbog svoje financijske situacije djelomično ili u potpunosti nesposobne za podmirivanje troškova postupka iz članka 3. stavka 2., države članice odobravaju pravnu pomoć radi osiguravanja njihova djelotvornog pristupa pravosuđu.

2. Financijsku situaciju osobe procjenjuje nadležno tijelo države članice u kojoj sud postupa, s obzirom na različite objektivne čimbenike poput prihoda, imovine ili obiteljske situacije, uključujući i procjenu sredstava osoba koje financijski ovise o podnositelju zahtjeva.”

8 Članak 7. te iste direktive, naslovljen „Troškovi povezani s prekograničnim sporovima”, navodi:

„Pravna pomoć odobrena u državi članici u kojoj sud postupa podmiruje sljedeće troškove izravno povezane s prekograničnim sporovima:

(a) tumačenje;

(b) prevođenje isprava koje zahtijeva sud ili nadležno tijelo, a korisnik pravne pomoći ih podnosi jer su potrebni za rješavanje predmeta; i

(c) putne troškove koje snosi podnositelj zahtjeva, ako sud ili pravo spomenute države članice zahtijeva osobnu nazočnost osoba zaduženih za predstavljanje slučaja podnositelja zahtjeva pred sudom, a sud odluči da se te osobe ne mogu saslušati na drugi, sudu prihvatljiv, način."

9 Članak 8. Direktive 2003/8, naslovljen „Troškovi koje podmiruje država članica domicila ili uobičajenog boravišta", predviđa:

„Država članica u kojoj podnositelj zahtjeva za pravnu pomoć ima domicil ili uobičajeno boravište, osigurava pravnu pomoć prema članku 3. stavku 2., potrebnu za podmirivanje:

(a) troškova povezanih uz pomoć [u vezi s pomoći] lokalnog odvjetnika ili druge osobe koja je pravno ovlaštena za pravno savjetovanje, a koji su nastali u državi članici u kojoj sud postupa do trenutka primanja zahtjeva za pravnu pomoć, u skladu s odredbama ove Direktive;

(b) prijevoda zahtjeva i potrebne pripadajuće dokumentacije koja se šalje tijelima te države članice."

10 Članak 12. te direktive, naslovljen „Tijelo koje odobrava pravnu pomoć", određuje:

„Pravnu pomoć odobrava ili odbija nadležno tijelo države članice u kojoj sud postupa, ne dovodeći u pitanje odredbe članka 8."

11 Članak 13. navedene direktive, naslovljen „Podnošenje i slanje zahtjeva za pravnu pomoć", glasi kako slijedi:

„1. Zahtjevi za pravnu pomoć mogu se podnijeti:

(a) nadležnom tijelu države članice u kojoj podnositelj zahtjeva ima domicil ili uobičajeno boravište (tijelo za slanje); ili

(b) nadležnom tijelu države članice u kojoj sud postupa ili u kojoj se zahtijeva izvršenje sudske odluke (tijelo za primanje).

2. Zahtjevi za pravnu pomoć sastavljaju se, a pripadajuća dokumentacija prevodi na:

(a) službeni jezik ili jedan od službenih jezika države članice nadležnoga tijela za primanje, koji odgovara jednom od jezika ustanova Zajednice; ili

(b) neki drugi jezik za koji je država članica navela da ga može prihvatiti u skladu s odredbama članka 14. stavka 3.

[…]

4. Tijelo nadležno za slanje pomaže podnositelju zahtjeva da osigura prilaganje cjelokupne pripadajuće dokumentacije za koju zna da je potrebna za donošenje odluke o zahtjevu. Ono podnositelju zahtjeva pomaže i u pribavljanju svih potrebnih prijevoda pripadajuće dokumentacije, u skladu s odredbama članka 8. točke (b).

Tijelo nadležno za slanje, zahtjev šalje tijelu nadležnom za primanje druge države članice u roku od 15 dana po primitku zahtjeva, ispravno sastavljenoga na jednom od jezika iz stavka 2., i pripadajuće isprave prevedene, ako je potrebno, na jedan od tih jezika.

[…]

6. Države članice ne smiju naplaćivati usluge pružene u skladu s odredbama stavka 4. […]”

Njemačko pravo

12 Članak 114. stavak 1. Zivilprozessordnunga (Zakonik o parničnom postupku), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPO) određuje:

„Stranci koja zbog svojih osobnih i ekonomskih okolnosti ne može platiti troškove postupka, ili ih može platiti samo djelomično ili samo u ratama, pružit će se pravna pomoć, na zahtjev, ako njezina predviđena tužba ili obrana ima dovoljno izgleda za uspjeh i ne čini se da je zloporabne naravi. Za prekograničnu pravnu pomoć unutar Europske unije osim toga primjenjuju se i članci 1076. do 1078.”

13 Članak 117. ZPO-a predviđa:

„1. Zahtjev za odobravanje pravne pomoći mora se podnijeti sudu pred kojim se vodi postupak; […]

2. Izjava stranke u vezi s njezinim osobnim i ekonomskim okolnostima (obiteljske prilike, zanimanje, imovina, prihodi i obveze) i pripadajuća dokumentacija moraju se priložiti uz zahtjev. […]”

14 Članak 1076. ZPO-a propisuje:

„Za prekograničnu pravnu pomoć unutar Europske unije, u skladu s Direktivom [2003/8] primjenjuju se članci 114. do 127.a, osim ako u nastavku nije navedeno drukčije.”

15 Članak 1078. ZPO-a glasi kako slijedi:

„1. Sud pred kojim se vodi postupak ili sud koji izvršava odluku nadležan je za dolazne zahtjeve za prekograničnu pravnu pomoć. Zahtjevi se moraju sastaviti na njemačkom jeziku a pripadajućoj dokumentaciji mora se priložiti prijevod na njemački jezik. […]

[…]”

16 Članak 184. prva rečenica Gerichtsverfassungsgesetz (Zakonik o organizaciji sudova), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku, glasi kako slijedi:

„Službeni jezik u sudovima jest njemački.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

17 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je J. Šalplachta, koji ima boravište u Češkoj Republici, dopisima podnesenima 24. rujna 2013. i 21. listopada 2013. Arbeitsgerichtu Zwickau (Radni sud u Zwickauu, Njemačka) podnio tužbu kako bi se društvu Elektroanlagen & Computerbau naložilo da mu isplati zaostatke plaće. U okviru te tužbe tužitelj u glavnom postupku također je zatražio pravnu pomoć u prvostupanjskom postupku.

18 Dopisom od 27. studenoga 2013. tužitelj u glavnom postupku zatražio je da se pravna pomoć proširi na troškove prevođenja dokumenata koji prikazuju njegove prihode i imovinsko stanje na njemački, koje je izvršio ured za prevođenje sa sjedištem u Dresdenu (Njemačka).

19 Arbeitsgericht Zwickau (Radni sud u Zwickauu) rješenjem je od 8. travnja 2014. odobrio pravnu pomoć za postupak u prvom stupnju, ali je odbio proširiti tu pomoć na troškove prevođenja navedenih dokumenata.

20 Landesarbeitsgericht Chemnitz (Zemaljski radni sud u Chemnitzu, Njemačka) odbio je odlukom od 15. travnja 2015. žalbu koju je tužitelj u glavnom postupku podnio protiv tog odbijanja. Taj je sud među ostalim utvrdio da se, u skladu s odredbama Direktive 2003/8, snošenje troškova prevođenja dokumentacije u vezi sa zahtjevom za pravnu pomoć odobrava kada se zahtjev podnese tijelu za slanje u smislu članka 13. stavka 1. točke (a) te direktive, to jest nadležnom tijelu države članice u kojoj podnositelj zahtjeva ima domicil ili uobičajeno boravište. Suprotno tomu, te odredbe ne propisuju snošenje tih troškova u slučaju kada se zahtjev podnese izravno tijelu za primanje u smislu članka 13. stavka 1. točke (b) navedene direktive, to jest nadležnom tijelu države članice u kojoj sud postupa ili u kojoj se zahtijeva izvršenje sudske odluke, kao u ovom slučaju.

21 Osim toga, prema navedenom sudu, na temelju primjene članaka 114. i 1078. ZPO-a, pravna pomoć uključuje samo troškove u vezi sa sudskim postupkom. Ta pomoć ne obuhvaća dakle troškove prevođenja dokumenata koji se podnose u okviru postupka ispitivanja zahtjeva za pravnu pomoć jer se smatra da je riječ o troškovima izvan parničnog postupka.

22 Tužitelj u glavnom postupku podnio je protiv te odluke žalbu Bundesarbeitsgerichtu (Savezni radni sud, Njemačka). Taj sud smatra da na temelju Direktive 2003/8 nije moguće dovoljno jasno utvrditi mora li, i u kojoj mjeri, država članica u kojoj sud postupa snositi troškova prevođenja dokumenata u vezi sa zahtjevom za pravnu pomoć, ako je, kao u glavnom predmetu, podnositelj zahtjeva za pravnu pomoć sam dao prevesti te dokumente te je svoj zahtjev podnio izravno sudu koji je meritorno nadležan i koji je također nadležan odlučiti u navedenom zahtjevu u svojstvu tijela za primanje u smislu članka 13. stavka 1. točke (b) te direktive. Tvrdi međutim da odbijanje zahtjeva za proširenje pravne pomoći na troškove prevođenja tih dokumenata, čak i ako se smatra da je ograničenje djelotvornom pristupu pravosuđu, ima legitimni cilj, a to je rasterećenje državne blagajne države članice u kojoj se vodi postupak od troškova koje bi trebala snositi država članica u kojoj podnositelj zahtjeva ima svoj domicil ili uobičajeno boravište.

23 U tim je okolnostima Bundesarbeitsgericht (Savezni radni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Zahtijeva li pravo fizičke osobe na djelotvoran pristup sudovima u prekograničnom sporu u smislu članaka 1. i 2. Direktive 2003/8 da pravna pomoć koju je odobrila Savezna Republika Njemačka obuhvaća troškove koje je podnositelj zahtjeva predujmio za prijevod izjave i priloga zahtjevu za pravnu pomoć ako je podnositelj zahtjeva istodobno podizanjem tužbe postavio zahtjev za pravnu pomoć nadležnom sudu koji vodi postupak, a koji je i nadležno tijelo za primanje u smislu članka 13. stavka 1. točke (b) [te] direktive te je sam dao izraditi prijevod?”

O prethodnom pitanju

24 Svojim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. i 8. uvezi s člankom 12. Direktive 2003/8 tumačiti na način da pravna pomoć koju odobrava država članica u kojoj se vodi postupak i u kojoj je fizička osoba koja ima domicil ili uobičajeno boravište u drugoj državi članici podnijela zahtjev za pravnu pomoć u okviru prekograničnog spora uključuje i troškove koje je ta osoba imala zbog prevođenja potrebne pripadajuće dokumentacije u vezi s tim zahtjevom.

25 Kako bi se odgovorilo na to pitanje, valja navesti da je, na temelju uvodne izjave 5., cilj Direktive 2003/8 unaprijediti dodjelu pravne pomoći u prekograničnim građanskim i trgovačkim sporovima, kako bi se osobama koje nemaju dostatna sredstva osigurao djelotvoran pristup pravosuđu, u skladu s člankom 47. trećim stavkom Povelje o temeljnim pravima.

26 Naime, kao što se navodi u uvodnoj izjavi 6. te direktive, ne bi trebalo dopustiti da nedostatak financijskih sredstava stranke u sporu, ili poteškoće koje proistječu iz činjenice da je riječ o prekograničnom sporu, spriječe djelotvoran pristup pravosuđu.

27 U tom pogledu iz navedene direktive proizlazi da jezične prepreke ne smiju onemogućiti osobi koja ima domicil ili uobičajeno boravište u državi članici koja nije ona u kojoj se vodi postupak da se u potpunosti pozove na svoja prava pred sudovima druge države članice kada jezik postupka potonje države članice nije isti kao onaj prve države članice. Taj se zahtjev također odnosi na dokumente i dokaze koji su, zbog toga što je riječ o prekograničnom sporu, sastavljeni na jeziku koji nije jezik postupka te ih stoga treba prevesti.

28 U tom kontekstu članak 3. stavci 1. i 2. navedene direktive jamče svakoj fizičkoj osobi stranci u prekograničnom sporu u građanskoj i trgovačkoj stvari da ima „odgovarajuću" pravnu pomoć.

29 Što se tiče postupka podnošenja zahtjeva za pravnu pomoć, kako bi se osigurao djelotvoran pristup pravosuđu, članak 13. stavak 1. Direktive 2003/8 predviđa da podnositelj zahtjeva za pravnu pomoć ima dvije mogućnosti, to jest može podnijeti zahtjev za pravnu pomoć nadležnom tijelu države članice u kojoj ima domicil ili uobičajeno boravište, kao tijelu za slanje, kako je propisano u članku 13. stavku 1. točki (a) te direktive, odnosno nadležnom tijelu države članice u kojoj sud postupa ili u kojoj se zahtijeva izvršenje sudske odluke, kao tijelu za primanje, kako je propisano u članku 13. stavku 1. točki (b) navedene direktive.

30 Što se tiče proširenja pravne pomoći, članak 3. stavak 2. Direktive 2003/8 najprije određuje da tu pomoć treba smatrati „odgovarajućom" ako podnositelju zahtjeva jamči savjetovanje prije početka postupka, pravnu pomoć i zastupanje pred sudom te oslobađanje ili pomoć pri podmirivanju sudskih troškova, uključujući, ako je potrebno, eventualne troškove koje je imala protivna strana u slučaju da primatelj pravne pomoći ne uspije u postupku.

31 Nadalje, u skladu s člankom 7. te direktive, pravna pomoć odobrena u državi članici u kojoj se vodi postupak uključuje troškove izravno povezane s prekograničnim sporovima, odnosno troškove tumačenja, troškove zbog prevođenje dokumenata koje zahtijeva sud ili nadležno tijelo, a koje je imao korisnik pravne pomoći i koji su potrebni za rješavanje spora, kao i eventualne putne troškove koje ima podnositelj zahtjeva.

32 Naposljetku, članak 8. navedene direktive, naslovljen „Troškovi koje podmiruje država članica domicila ili uobičajenog boravišta", predviđa da ta država članica snosi troškove nastale na njezinu državnom području zbog pomoći koju je pružio lokalni odvjetnik ili druga osoba zakonski ovlaštena za pravno savjetovanje, do trenutka kada je država članica u kojoj se vodi postupak primila zahtjev za pravnu pomoć, kao i troškove prevođenja zahtjeva za pravnu pomoć i potrebne dokumentacije u vezi s tim zahtjevom, ako je zahtjev podnesen tijelima države članice u kojoj ima domicil ili uobičajeno boravište.

33 U ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev objašnjava svoj zahtjev za prethodnu odluku nedoumicama koje ima u pogledu utvrđivanja države članice koja treba preuzeti troškove prevođenja potrebne pripadajuće dokumentacije u vezi sa zahtjevom za pravnu pomoć kada se podnositelj zahtjeva za pravnu pomoć koristi mogućnošću predviđenom u članku 13. stavku 1. točki (b) Direktive 2003/8, time što taj zahtjev podnese izravno tijelu za primanje.

34 Valja na prvom mjestu utvrditi da pravna pomoć na koju ima pravo svaka fizička osoba koja je stranka prekograničnog spora mora biti, u skladu s tekstom članka 3. stavka 2. navedene direktive, „odgovarajuća pomoć" u svrhu jamčenja djelotvornog pristupa pravosuđu.

35 Međutim, podnošenje zahtjeva za pravnu pomoć, tijelu za slanje ili tijelu za primanje, pretpostavka je osiguranja djelotvornog pristupa pravosuđu koji je cilj te iste direktive, u skladu s člankom 47. stavkom 3. Povelje o temeljnim pravima, kao što je u biti utvrdio nezavisni odvjetnik u točki 42. svojeg mišljenja.

36 U okviru toga valja istaknuti da je dokumentacija u vezi sa zahtjevom za pravnu pomoć u sustavu Direktive 2003/8 osobito važna. Naime, u skladu s člankom 5. stavkom 1. te direktive, pravna pomoć odobrava se osobama koje su zbog svoje ekonomske situacije djelomično ili u potpunosti nesposobne za podmirivanje troškova postupka. Na temelju članka 5. stavka 2. navedene direktive, ekonomsku situaciju osobe procjenjuje nadležno tijelo države članice u kojoj se vodi postupak, s obzirom na različite objektivne čimbenike poput prihoda, imovine ili obiteljske situacije. Dakle, ako podnositelj zahtjeva ne može dostaviti određene dokaze o svojoj osobnoj i financijskoj situaciji, zahtjev za pravnu pomoć ne može se odobriti. Navedeni dokumenti pretpostavka su ostvarivanja te pomoći.

37 Na drugom mjestu, valja podsjetiti da na temelju članka 12. Direktive 2003/8 u vezi s uvodnom izjavom 23. iste pravnu pomoć odobrava ili odbija država članica u kojoj se vodi postupak i to „ne dovodeći u pitanje odredbe članka 8.” te direktive.

38 Za potrebe glavnog predmeta, valja u skladu s člankom 8. točkom (b) navedene direktive utvrditi da država članica u kojoj podnositelj zahtjeva za pravnu pomoć ima domicil ili uobičajeno boravište pruža pravnu pomoć potrebnu za snošenje troškova prevođenja zahtjeva za pomoć i potrebne dokumentacije u vezi s tim zahtjevom „koja se šalje tijelima te države članice”.

39 U tom kontekstu pojašnjenje u posljednjoj rečenici članka 8. u točki (b) Direktive 2003/8 treba tumačiti na način da se njime ne propisuje pretpostavka koju podnositelj zahtjeva za pravnu pomoć treba ispuniti u svakom slučaju kako bi imao pravo na to da mu se ti troškovi snose, nego da se njime samo utvrđuje slučaj u kojem korisnik može ishoditi da mu se u državi članici njegova domicila ili uobičajenog boravišta snose navedeni troškovi a da pritom takvo snošenje nije isključeno u slučaju kada se, kao u glavnom predmetu, zahtjev podnese u državi članici u kojoj se vodi postupak.

40 Drugim riječima, kao što je u biti nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 53. svojeg mišljenja, članak 8. točku (b) Direktive 2003/8 treba shvatiti u smislu da se njime predviđa – kao iznimka od općeg pravila kojim se od države članice pred čijim se sudom vodi postupak zahtijeva da pokrije troškove povezane s prekograničnim sporovima – da država članica domicila ili uobičajenog boravišta snosi troškove prevođenja zahtjeva za pravnu pomoć i potrebne dokumentacije u vezi s tim zahtjevom.

41 Na trećem mjestu valja utvrditi da se to što država članica u kojoj se vodi postupak ne uzima u obzir troškove prevođenja potrebne dokumentacije u vezi sa zahtjevom za pravnu pomoć protivi ciljevima postavljenima u Direktivi 2003/8, kao što su oni navedeni u točkama 25. do 27. ove presude, a koji se odnose na djelotvoran pristup pravosuđu u prekograničnim sporovima jer se u lošiji položaj stavlja podnositelj zahtjeva za pravnu pomoć koji svoj zahtjev odluči podnijeti izravno tijelu za primanje.

42 Naime, kao što proizlazi iz točke 29. ove presude, članak 13. Direktive 2003/8 nudi podnositelju zahtjeva za pravnu pomoć izbor između dviju alternativnih, nehijerarhijskih, mogućnosti time što mu dopušta da podnese zahtjev za pravnu pomoć tijelu za slanje ili tijelu za primanje.

43 Kada bi se troškovi prevođenja potrebne dokumentacije u vezi sa zahtjevom za pravnu pomoć snosili samo ako bi podnositelj zahtjeva za pravnu pomoć uputio zahtjev nadležnim tijelima države članice svojeg domicila ili uobičajenog boravišta, time bi se pogrešno uvjetovalo dobivanje pravne pomoći u pogledu tih troškova postupovnim izborom koji bi zainteresirana osoba učinila i oduzeo bi se smisao članku 13. stavku 1. točki (b) Direktive 2003/8, koji propisuje mogućnost da se zahtjev za pravnu pomoć podnese izravno tijelu za primanje.

44 Osim toga, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 46. svojeg mišljenja, takvo bi isključivanje moglo dovesti do postupovno nepovoljnijeg rješenja za podnositelja zahtjeva za pravnu pomoć. Naime, umjesto podnošenja zahtjeva za pravnu pomoć izravno sudu koji je nadležan meritorno raspravljati o sporu, navedeni podnositelj zahtjeva bio bi dužan pokrenuti dva odvojena postupka, prvi pred nadležnim sudom države članice u kojoj se vodi postupak, kako bi se osiguralo poštovanje postupovnih rokova, a drugi pred tijelima u državi članici u kojoj ima domicil ili uobičajeno boravište, kako bi ostvario nadoknadu troškova nastalih u vezi sa zahtjevom za pravnu pomoć.

45 Takva situacija ograničila bi ostvarivanje prava na djelotvoran pristup pravosuđu osobe koja je stranka prekograničnog spora i koja nema dovoljno sredstava da bi podmirila troškove postupka te koja se zbog toga što je navedeni spor prekogranični nalazi u težoj situaciji.

46 Također valja pojasniti da je svrha Direktive 2003/8, prema samom tekstu njezina naslova, „unapređenj[e] pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima” zbog čega je zamijenila sustav suradnje u području pravne pomoći koji je postojao na temelju Europskog sporazuma Vijeća Europe o slanju zahtjeva za pružanje pravne pomoći potpisanog u Strasbourgu 27. siječnja 1977., koji je predviđao mehanizme obavješćivanja i slanja, ali kojim nije riješeno pitanje dosega pravne pomoći u državi članici u kojoj se vodi postupak.

47 Uzimajući u obzir prethodno navedeno, na prethodno pitanje valja odgovoriti da članak 3. i 8. uvezi s člankom 12. Direktive 2003/8 treba tumačiti na način da pravna pomoć koju odobrava država članica u kojoj se vodi postupak i u kojoj je fizička osoba koja ima domicil ili uobičajeno boravište u drugoj državi članici podnijela zahtjev za pravnu pomoć u okviru prekograničnog spora uključuje i troškove koje je ta osoba imala zbog prevođenja potrebne pripadajuće dokumentacije u vezi s tim zahtjevom.

Troškovi

48 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Članak 3. i 8. u vezi s člankom 12. Direktive Vijeća 2003/8/EZ od 27. siječnja 2003. o unapređenju pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima utvrđivanjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u takvim sporovima treba tumačiti na način da pravna pomoć koju odobrava država članica u kojoj se vodi postupak i u kojoj je fizička osoba koja ima domicil ili uobičajeno boravište u drugoj državi članici podnijela zahtjev za pravnu pomoć u okviru prekograničnog spora uključuje i troškove koje je ta osoba imala zbog prevođenja potrebne pripadajuće dokumentacije u vezi s tim zahtjevom.

Potpisi